

Länstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2024-03-27

Diarienummer
2068-2024

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

Gränsöverskridande samråd gällande delgeneralplan för Karhakkamaa vindkraftspark i Torneå stad, Finland

Naturvårdsverkets ärendenummer NV-06109-20

Beskrivning av ärendet

Finlands miljöcentral har bjudit in Sverige till internationellt samråd gällande delgeneralplanen och miljökonsekvensbeskrivningen för Karhakkamaa vindkraftspark i Torneå, Finland.

Tornio Karhakkamaa Tuuli Ky planerar en vindkraftspark i området Karhakkamaa i Torneå stad. Projektet utgörs av vindkraftsparken och en anslutningsledning. Vindkraftsparkens planområde är beläget cirka 32 kilometer norr om Torneå centrum. Projektområdet ligger ungefär 4 kilometer från Torne älv och den svenska gränsen. Projektområdet omfattar cirka 9150 hektar. Den planerade vindkraftsparken är tänkt att bestå av maximalt 48 nya vindkraftverk. Den totala höjden för de planerade vindkraftverken är cirka 300 meter och den planerade effekten per vindkraftverk är 6–10 MW och totaleffekten planeras vara cirka 252–480 MW.

Enligt Finlands markanvändnings- och byggplan (132/1999) kan, när det utarbetas en plan för genomförandet av ett projekt som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, även miljökonsekvenserna av projektet bedömas i samband med planläggningen. Vid gemensamt förfarande bedöms projektets miljökonsekvenser i samband med planläggningen. Eftersom inga byggplatser för vindkraftverk har tilldelats i Torneås gällande generalplan, förutsätter genomförandet av projektet att en förändring av generalplanen utarbetas för området.

Naturvårdsverket svarade Finland på underrättelsen i oktober 2020 med översända inkomna synpunkter från myndigheter,

organisationer och allmänheten, och meddelade samtidigt att Sverige avsåg att delta vidare i processen.

Enligt protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang, ska ett land (upphovspart) som avser att genomföra en plan eller ett program som kan antas medföra betydande gränsöverskridande påverkan på miljön eller hälsan i ett annat land (utsatt part) underrätta det berörda landet om detta och om den utsatta parten så önskar inleda samråd.

Naturvårdsverket är enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) ansvarig myndighet för att lämna och ta emot underrättelser och i övrigt fullgöra skyldigheter för miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.

Länsstyrelsens yttrande

Avsnitt 9.5.3 Konsekvenser (s. 85)

Struvekedjan och projektets HIA-utredning

Den HIA-utredning som tagits fram för världsarvet Struves meridianbåge visar att påverkan på världsarvspunkterna och andra mätpunkter huvudsakligen är visuella samt kan göra det svårare att upptäcka mätpunkterna. Det gör att förståelsen för att det visuella sambandet mellan olika mätpunkter försvagas och upplevelsen av världsarvslandskapet förändras. Enligt delgeneralplanen kommer dock världsarvets speciella universella värden inte att gå förlorade till följd av vindkraftsbyggandet.

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att etableringen av Karhakkamaas vindkraftspark kommer att innebära en visuell negativ påverkan på de obrutna siktlinjerna mellan trianguleringspunkterna i Struves meridianbåge. Enligt Länsstyrelsens bedömning finns det risk för märkbar skada på världsarvet om det visuella sambandet mellan världsarvets olika mätpunkter försvagas. Om vindkraftsparken tillåts uppföras i nuvarande utformning är det därför viktigt att i den kommande bygglovsprövningen av vindkraftsparken väga in den negativa påverkan som kommer att ske på världsarvet Struves meridianbåge.

Avsnitt 9.6.11 Konsekvensbedömning och betydelse (s. 110) samt miljökonsekvensbeskrivningen

Här framgår att den visuella påverkan av den planerade vindkraftsparken kommer att bli större på den svenska sidan av Torneälven genom att landskapsbilden är mer småskalig än på den finska sidan av älven. Det gör att landskapets känslighet för förändringar är stor. På den svenska sidan kommer omkring hälften av vindkraftverken att synas i Korpikyläområdet och påverkan bedöms bli stor. Även närområdet till Risudden kommer att negativt påverkas. På längre avstånd från kraftverken bedöms konsekvenserna för landskapet bli måttliga till ringa.

Länsstyrelsens bedömning är att etableringen av vindkraftsparken Karhakkamaa kan komma att innebära en påtaglig skada på delar av riksintresset för kulturmiljö Torne älvadal. Det rör främst närområdet kring Korpikylä men även Risudden, på den svenska sidan av älven, som är viktiga värdekärnor inom riksintresseområdet för kulturmiljö. Värdekärnorna utgör riksintressets värdebärare och är delar av det som motiverar riksintresseområdets berättigande. Landskapet och kulturmiljön är starkt ihopkopplade i Tornedalen. Konflikten med vindkraft består till stor del av vindkraftens visuella påverkan på landskapet och kulturmiljön. Ett opåverkat ålderdomligt landskap har sitt värde i att det finns få moderna eller industriella inslag utifrån alla siktlinjer. Vid storskaliga vindkraftsetableringar blir det historiska landskapet svårare att läsa och dess sammanhang försvagas eller försvinner. En vindkraftsetablering som prövas enligt svensk lag är inte tillåtlig om den innebär en påtaglig skada på ett riksintresseområde. I aktuellt fall gör alltså skillnader i jurisdiktion och lagstiftning att älv dalen inte kan prövas som ett enhetligt landskapsrum där den gemensamma historien värderas och hanteras på likvärdigt sätt oberoende av var skadan uppstår och var källan till skadan ligger. Den kumulativa effekten/samverkans effekten av den nu planerade vindkraftsparken blir också ännu mer påtaglig då att det redan finns befintliga vindkraftverk i området (bl.a. Kitkiäisvaaras vindkraftspark). Detta bör förtydligas i delgeneralplanen för Karhakkamaa vindkraftspark. Det framgår exempelvis i miljökonsekvensbeskrivningen (s. 178) att *Samverkans effekterna kan vara betydande i närområdet på den svenska sidan*. Det finns även många fotomontage där samverkans effekten illustreras. Dock saknas samverkans effektens bidrag i de bedömningar som görs av Karhakkamaas effekter för riksintresseområdenas värdekärnor på svensk sida.

De som medverkat i yttrandet

Yttrandet har beslutats av enhetschef Annica Lindström med Jens Haapalahti som föredragande. I yttrandets beredning har även länsantikvarie Kerstin Lundin-Segerlund deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.